

7. heti gyakorlat

2005. október 25.

Deriválás Határozzuk meg az alábbi függvények deriváltfüggvényét. (A feladat megoldásához hozzátartozik a függvény és a deriváltfüggvény értelmezési tartományának meghatározása.)

(1) (Szorzat és hányados deriváltja)

$$\text{a) } \frac{\ln(x)}{\sin(x)} \quad \text{b) } 2^x \tan(x) \quad \text{c) } x(1 + 2x + 3x^2)^{10} \quad \text{d) } \frac{6 - x^2}{\sqrt{x}}. \quad (1)$$

(2) (Közvetett függvény deriváltja)

$$\text{a) } \sqrt{\frac{2x+1}{x-1}} \quad \text{b) } \exp(\cot(x)) \quad \text{c) } \left(x - \frac{1}{x}\right)^3 \quad \text{d) } \ln(\ln(x)) \quad (2)$$

$$\text{e) } x^x = \exp(x \ln(x)) \quad \text{f) } (\arctan(2x))^x = \exp(x \ln(\arctan(2x))). \quad (3)$$

(3) (a) Differenciálható-e az $x \mapsto x|x|$ függvény a 0 pontban?

(b) Differenciálható-e az

$$f(x) := \begin{cases} \frac{\arcsin(x)}{\tan(x)}, & \text{ha } x \neq 0 \text{ és } |x| < 1; \\ 1, & \text{ha } x = 0 \end{cases}$$

függvény a 0 pontban?

(c) Milyen α mellett differenciálható az $x \mapsto |x|^\alpha$ függvény?

(4) *Bizonyítsuk be, hogy $\frac{d}{dx} \operatorname{arccot}\left(\frac{\sin(x)+\cos(x)}{\sin(x)-\cos(x)}\right) \equiv 1$.

- (5) *Bizonyítsuk be, hogy $3 \arccos(x) - \arccos(3x - 4x^3) = \pi$, ha $|x| \leq \frac{1}{2}$.
 [Kell, hogy $x \mapsto 3x - 4x^3$ monoton nő $[-\frac{1}{2}, \frac{1}{2}]$ -en, ezt deriválással ellenőrizzük.]
- (6) Hol monoton: a) $x \mapsto 3x - x^3$ b) $x \mapsto \frac{\sqrt{x}}{x+100}$?
- (7) (Érintő egyenes)
- (a) Határozzuk meg a megadott függvények adott ponton átmenő érintőjét.
- a) $\sin^3(x^4)$, $x_0 = \sqrt[4]{\frac{\pi}{2}}$;   b) $\frac{1+x}{1-2x}$, $x_0 = 0$;   c) $\tan(e^x)$, $x_0 = -1$.
 (4)
- (b) Az $f(x) := x^3$ függvénynek két érintő egyenese is áthalad a $(2, 8)$ ponton. Írjuk fel mindkét egyenes egyenletét.
- (c) Milyen szögben metszi egymást az $x \mapsto x^2$ és az $x \mapsto x$ függvény grafikonja? (Két metszéspont!)
- (8) (Inverz függvény deriválása) Határozzuk meg a megadott függvények inverzének deriváltját a megadott pontban.
- (a) $\ln(x^2 + x)$ ($x > 0$) $\ln(2)$
- (b) $f(x) := \frac{\sin(x)}{5-x}$ ($0 < x < \frac{\pi}{2}$) $\frac{1}{10-\frac{\pi}{3}}$
- (c) $f(x) := 2^{\tan(x)}$ ($-\frac{\pi}{2} < x < \frac{\pi}{2}$) 2
- (9) *Egy hógolyó olvad, a térfogatcsökkenés sebessége mindig a felszínrel arányos. Ha 10 órákor a térfogata 500 cm^3 , 11 órákor pedig 250 cm^3 , hány órákor olvad el teljesen? (A hógolyó mindig gömb alakú.)